

הנושא המרכזי בכנס שדרות: עבודה וחרדים

אלישיב רייכנר

הציבור החרדי היה נוכחינעדר בכנס שדרות שהתקיים כמידי שנה במכללת ספיר. הוא היה נוכח על שולחן הדיונים בלא מעט מושבים, הוא הוזכר פעמים רבות בקריאת הביניים של הסטודנטים, אבל כצפוי, הוא נעדר כמעט לחלוטין מהקהל, שהיה מורכב ברובו מפנסיונרים וסטודנטים שאינם דתיים.

המושג המרכזי שעסק בציבור החרדי התקיים ביום רביעי והוקדש לסוגיית שילובם של החרדים בשוק העבודה. את המושג ניהלה עדינה בר שלום, בתו של הרב עובדיה יוסף ומקימת המכללה החרדית האקדמית הראשונה בישראל. בר שלום, חרדית מודרנית מאוד בהתנהגותה ובלבושה, פתחה את המושב בציטוט מדברי הרמב"ם בהלכות תלמוד תורה על כך ש"מעלה גדולה למי שמתפרנס במעשה ידיו". היא ציינה שבשנים האחרונות קיימת מגמה הולכת וגוברת של השתלבות הציבור החרדי בצבא ובשוק האזרחי.

"ניתן לומר שנחצתה נקודת האל-חזור. אנחנו במקום בטוח בדרך הנכונה לכניסתם של חרדים להשכלה ולשוק העבודה. לדברי בר שלום שלוש גורמים משפיעים כיום על כניסתם של החרדים לשוק העבודה: הלחץ הכלכלי שנוצר בעקבות קיצוצים בתשלומי ההעברה ובתקציבי הישיבות, הבנת הצורך בבעלי מקצוע מתוך הציבור החרדי המכירים את אורחות חייו, במיוחד בתחום הטיפולי, ושינוי המדיניות של המדינה כלפי החרדים. גם בתחום ההשכלה הבינו שצריכים לקיים שורה של התאמות שיגשרו בין אורח החיים החרדי לבין הדרישות האקדמיות". בסיום דבריה שלחה בר שלום אצבע מאשימה כלפי המעסיקים שלדבריה – על פי מחקרים שנעשו – 98% מתוכם עדיין מעדיפים שלא להעסיק חרדים.

הדובר המרכזי במושב היה ד"ר ראיבן גל, ראש פרויקט שילוב חרדים במוסד שמואל נאמן, מכון למחקרי מדיניות. הוא קרא להרחבת מרכזי ההעסקה וההכוונה המיידים לציבור החרדי ולפרסומם של סיפורי ההצלחה. "אם נצליח להוכיח שבקרוב מי שסיים הכשרה, אחוז המועסקים הוא פי שניים מאשר בקרב אלו שלא עוברים הכשרות, יהיה לנו עם מה לבוא למשרד האוצר ולציבור החרדי". ד"ר גל היה אחראי לפני כשנתיים על הקמת מנ"ח הלת השירות האזרחי. השבוע הוא דיווח על קרוב לאלף וחמש מאות חרדים שמשרתים בשירות אזרחי ועל 900 נוספים שכבר סיימו את שירותם.

ד"ר גל היה אחראי לפני כשנתיים על הקמת מנהלת השירות האזרחי. השבוע הוא דיווח על קרוב ל-1.500 חרדים שמשרתים בשירות אזרחי ועל 900 נוספים שכבר סיימו את שירותם

"בשנת 2008 אמרתי שאם נסיים את אותה שנה עם מאתיים משרתים זה יהיה יפה, אבל כבר בשנה הראשונה היו 450 ולא מאתיים". הוא דיווח ש-58% מאלו שסיימו את השירות האזרחי נמצאים בתעסוקה מלאה לעומת שיעור המועסקים הממוצע בקרב הגברים החרדיים שעומד על 37.4% אחוזים בלבד.

השר יעקב מרגי מ"ש" הוזכר לקהל שהרב עובדיה יוסף העניק לפני שנים את הדחיפה להקמת מוסדות אקדמיים לציבור החרדי. "תנועת ש"ס מילאה את שורת הטרור קולג' בירושלים כבר לפני עשור", אמר מרגי. "המגמות החרדיות היום מופצצות. תראו מה קורה בקריה האקדמית בקריית אונו. אני משוכנע שאם יוקם עוד קמ"פוס אקדמי לחרדים הוא יתמלא בקלות".

אחת הסיבות לשינויים, לדבריו, היא המשבר הכלכלי העולמי. "רוב עולם התורה מוחזק על ידי פילנתרופיה מחו"ל ואת זה אין היום". סיבה נוספת שציין מרגי לשינוי הוא ההתפתחות הטכנולוגית שמחלחלת גם למשפחות החרדיות. הוא הודה שלא כולם בציבור החרדי מרוצים מהמגמה. "יש כאלו בציבור החרדי שמחזיקים את המשקולות ולא נותנים להמריא אבל צריך סבלנות. אי אפשר לעשות את זה בכפייה אלא בחלחול. יש פתיחות והסכמה שבשתיקה גם אם היא לא מיוחצ'נת. גם בעולם הישיבות פעם היו מעיפים בחור שהיה מתעניין בפרויקט כזה או אחר, והיום זה מתקבל בהבנה".

מי שביקש לצנן מעט את ההתלהבות היה שחר אילן, סמנכ"ל עמותת חרו"ש לחופש דת ושוויון. "מתארים פה תמונה חיובית אבל היא מעוותת", טען אילן. "אתם מציגים פה תשיעית מהכוס המלאה. בין 2008 ל-2010 גדל מספר האברכים בעשרת אלפים. המדינה משקיעה בהר צאתם לשוק העבודה, ואני תומך בכל אגורה שמושקעת בתחום כי זו השקעה נהדרת למשק, אבל אנחנו משקיעים באלפיים או שלוש אלפים אברכים שיוצאים, ובמקביל נוספים בכל שנה 6,000 אברכים חדשים". אילן גם טען שקצב שילוב החרדים בשוק העבודה אינו מספק.

הוא האשים את ש"ס בכך שבחרה ללכת בדרך האשכ"ז נזית ולשלוח את ילדיה לישיבות קטנות שאין בהן לימודי ליבה. במקום זאת לדעתו, על ש"ס לחזור למערכת חינוך שיש בה גם לימודי חול. עוד אמר כי בצד התמריצים לחרדים שיוצאים לשוק העבודה יש להקטין את הסכום שהאברכים מקבלים. "היום אברך מתוגמל באלפי שקלים. זה מספיק לו לחיי עוני בדוחק, אבל זה עדיין גורם לו להישאר בישיבה. הבעיה היא לא 130 מליון השקלים שניתנים לאבטחת ההכנסה אלא מה שהם גורמים. צריכים לקבוע שכל אברך שיוצא להשלמת השכלה יזכה לתמיכה לפחות כמו זו שמקבל אברך שלומד תורה".

אילן הזהיר שתוכניתו של השר אטיאס להקמת ערים חרדיות תיצור מלכודות עוני חדשות. "זה בסדר גמור לד"אוג לדיור לחרדים אבל שיתכננו להם גם מקומות עבודה. תושבי העיר החרדית כסף שליד ערד לא יעבדו בכריית מחצבים בים המלח" העריך. אשר לקושי לקלוט חרדים במקומות העבודה, אמר אילן "לכל מגור קשה להתקבל לעבודה. גם לעולים מרוסיה ומאתיופיה. אם תהיו טובים תתקבלו בזרועות פתוחות".

איש העסקים החרדי, ד"ר שלמה קאליש, המכהן כיו"ד ג'רוזלם גלובל, חברת השקעות בהייטק, הוזכר לנוכחים שהבסיס לישיבה בארץ הוא לימוד התורה.

קאליש דיבר על כך שבניגוד למצב בארץ, בקהילות החרדיות בארה"ב ובאנגליה קיים מגוון של מקצועות ועסקים. "זה לא החינוך הישיבתי שגורם לבעיה אלא חוק

תורתו אומנותו שאומר שמי שלומד תורה כל היום דוחים לו את השירות הצבאי. לא כולם מתאימים ללמוד אבל הבחורים לא רוצים לשרת בצבא אז הם נשארים בישיבות. חלק כן יוצאים לשוק העבודה אבל מכיוון שאסור להם לעבוד הם עובדים בשוק השחור".

קאליש הציע להעצים את המסלולים הייחודיים של הצבא המאפשרים לחרדים לשלב שירות צבאי עם רכישת מקצוע. הוא גם קרא לשינוי התקשי"ר הממשלתי שדורש השכלה אקדמאית בכדי להתקבל לשירות הציבורי ולא מאפשר כך לציבור החרדי להשתלב בשורותיו.

הסטודנטים הרבים בקהל לא אהבו את דבריו של קאליש ושיסו את דבריו בצעקות ובטענות על מצוקתם הכלכלית. קאליש קרא להם להפגין על זכויותיהם מבלי להתחשב עם הציבור החרדי. גם נשיא כנס שדרות האלוף במיל' עוזי דיין קרא להפריד בין סוגיית הסטודנטים לסוגיית האברכים. "ואם יגידו שבחורי הישיבה לא יקבלו כלום, וגם הסטודנטים לא יקבלו כלום, נהיה מרוצים?", שאל דיין. "יחד בבנק, יחד בטנק" הייתה הסיסמא של דיין.

אחד הבודדים בקהל שחשב כיפה שחורה היה ארי' אל דרעי, בן למשפחה חרדית בת עשר נפשות. דרעי שירת בצבא, סיים תואר ראשון במשפטים וכלכלה

19.97x12.54	32	9 עמוד	מקור ראשון - כותרת	12.11.2010	24889664-7
שמואל נאמן מוסד נאמן מכון למדע וטכנולוגיה בטכניון - 85300					

צילום: מרים צחי

"ש"ם בחרה בדרך האשכנזית". אחד הפאנלים בכנס שדרות

לשפיכת התינוק עם המים. "ההתלהמות והרעש התק" שורתי סביב הבטחת ההכנסה לחרדים מביאים את הצי" בור החרדי למגננה שעלולה לעצור את התהליך החיובי שתואר כאן".

בשנתיים הקרובות. "מה זה לעומת 975 מיליון של תקציב הישיבות ו-121 מיליון השקלים של הבטחת ההכנסה לחרדים?". דרעי גם טען שההתלפות על החרדים בשבועות האחרונים גורמות

וכעת הוא לומד לתואר שני באוניברסיטה העברית. מול קריאות הסטודנטים לביטול השלמת ההכנסה לאברכים הזכיר דרעי שממשלת ישראל הודיעה על כוונתה להשליש בסטודנטים 2.8 מיליארד שקלים רק